

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jiřího Vilda a soudců JUDr. Lenky Novotné a JUDr. Jiřího Krahuly ve věci

žalobců:

a) Jiří H [redacted], narozený dne [redacted]

bytem [redacted]

zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Hadravou

sídlem Havlíčkova 584, 269 01 Rakovník

b) Regina H [redacted], narozená dne [redacted]

bytem [redacted]

zastoupená obecným zmocněncem Františkem U [redacted]

bytem [redacted]

c) František U [redacted], narozený dne [redacted]

bytem [redacted]

d) Petr H [redacted], narozený dne [redacted]

bytem [redacted]

zastoupený obecným zmocněncem Františkem U [redacted]

bytem [redacted]

e) Ing. Richard H [redacted], narozený dne [redacted]

bytem [redacted]

zastoupený obecným zmocněncem Františkem U [redacted]

bytem [redacted]

proti

žalované:

Zemědělská společnost Blšany s. r. o., IČO 47782455

sídlem Náměstí 107, 439 88 Blšany

zastoupená advokátem JUDr. Karlem Davidem

sídlem Sladkovského 1640, 440 01 Louny

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

(K.ř.č. 1 – rozsudek – 1.strana)

o zaplacení částky 192 505 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 25. 5. 2017, č. j. 5 C 650/95-501

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se potvrzuje.

II. Všichni žalobci a žalovaná nemají vzájemně právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud rozhodl tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni Regině H. částku 16 042 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.); žalovaná je povinna zaplatit žalobci Františku U. částku 16 042 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.); žalovaná je povinna zaplatit žalobci Petru H. částku 16 042 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.); žalovaná je povinna zaplatit žalobcům Regině H., Františku U. a Petru H. náhradu nákladů řízení ve výši 2 043,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám obecného zmocněnce Františka U. (výrok IV.); žalovaná je povinna zaplatit žalobcům společně a nerozdílně Jiřímu H., Regině H., Ing. Richardu H. a Petru H. částku 48 126 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok V.); žalovaná je povinna zaplatit žalobcům společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení ve výši 2 043,50 Kč k rukám obecného zmocněnce Františka U. a ve výši 125 928 Kč k rukám advokáta JUDr. Jiřího Hadravy, vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok VI.). Doplněným výrokem VII. uložil žalované povinnost zaplatit státu České republiky náhradu nákladů na znalečném ve výši 5 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku na účet Okresního soudu v Lounech.
2. Okresní soud rozhodl o žalobě podané původními žalobkyněmi Marií H. a Antonií H. dne 6. 6. 1995, již uplatnily vůči žalované nárok na poskytnutí náhrad v celkové částce 492 505 Kč (s konkretizovaným úrokem z prodlení) za znehodnocení objektu bývalého mlýna v č. p. , jak vyplývá z dohody uzavřené se žalovanou dne 28. 12. 1993. O částku 300 000 Kč bylo řízení (z důvodu částečného zpětvzetí žaloby) zastaveno. Pokud byla rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 19. 2. 2010, č. j. 5 C 650/95-283 žalované uložena povinnost zaplatit žalobci Jiřímu H., jako jedinému právnímu nástupci po zemřelé Marii H., částku 96 252,50 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení, toto rozhodnutí bylo potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010-328 a nabylo již právní moci. Zrušil-li odvolací soud ve zbývajícím rozsahu uvedený rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení, okresní soud rozhodoval o zbývajících částech žaloby - nároku žalovaných na zaplacení částky 96 252,50 Kč s 16 % úrokem z této částky od 1. 4. 1995 do zaplacení (původní nárok zemřelé Antonie H.).
3. Po provedeném dokazování, které v odůvodnění rozsudku popsal, okresní soud zjistil, že původní žalobkyně Marie H. a její dcera Antonie H. byly aktivně legitimovány k uplatnění náhrady za znehodnocení nemovitosti č. p. v . Tato nemovitost (objekt mlýna) jim byla vrácena každé jednou polovinou (rozhodnutím Okresního úřadu v Lounech ze dne 12. 8. 1993, č. j. 1433/93 - R/3664/92 byla schválena dohoda o vydání nemovitosti uzavřená dne 9. 4. 1993). Vzhledem k tomu, že objekt mlýna byl vydán jako značně zdevastovaný, měly původní restituentky nárok na náhradu spočívající v rozdílu cen nemovitosti v roce 1955 a dne účinnosti zákona o půdě. V tomto závazkovém právním vztahu tedy na straně věřitele vystupovaly dvě žalobkyně, které se v původním podání domáhaly zaplacení částky 492 505 Kč, po částečném zpětvzetí návrhu již jen částky 192 505 Kč, aniž v žalobním návrhu uvedly, zda se jedná o závazek dílčí či solidární. Vzhledem k tomu, že se jednalo o náhradu za

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

(K.ř.č. – rozsudek - 2. strana)

znehodnocení nemovitostí, které byly (původním žalobkyním) vydány každé jednou polovinou, bylo zřejmé, že předmětem řízení je dílčí závazek, podle kterého by příslušelo každé z žalobkyň zaplacení částky 96 252,50 Kč. Pokud se okresní soud zabýval tím, kdo z dědiců a právních nástupců po původně žalujících je oprávněn k uplatnění nároku a v jaké výši, vycházel z právních závěrů vyslovených ve věci odvolacím soudem. Bral tedy v úvahu, že po úmrtí žalobkyně Antonie H. jsou k uplatnění nároku na zaplacení částky 96 252,50 Kč oprávněni pozůstalí synové Jiří H. a Ing. Jaroslav H. Jestliže v dědickém řízení po zemřelé nebyl předmětný nárok projednán, měli tito dědicové pokračovat ve vymáhání tohoto nároku jako nerozluční společníci, a to až do smrti Ing. Jaroslava H. V dědickém řízení po zemřelém Ing. Jaroslavu H. pohledávka projednána byla (v rozsahu částky 48 126,25 Kč) a byla schválena dohoda dědiců o tom, že každý z nich zdědil z této pohledávky rovný díl, tj. částku 16 042,083 Kč. Každý z dědiců po Ing. Jaroslavu H., tedy Regina H., Petr H. a Ing. Richard H., může proto nárokovat částku 16 042 Kč. Ing. Richard H. následně uzavřel smlouvu o postoupení pohledávek, jíž svoji pohledávku postoupil Františku U. (v rozsahu svého podílu 16 042 Kč). Takto také okresní soud rozhodl o povinnostech žalované. Pokud část nároku původní žalobkyně Antonie H. ve výši 48 126,25 Kč nebyla projednána v dědickém řízení po zemřelé ani později, jsou k vymáhání této částky nadále legitimováni jako nerozluční společníci Jiří H. (dědic přímo po Antonii H.) a Regina H., Petr H. a Ing. Richard H. (jako dědici po Ing. Jaroslavu H.). V této souvislosti okresní soud uvedl, že při rozhodování o způsobu plnění jednotlivým účastníkům na straně žalobců sice překročil žalobní návrhy jednotlivých žalobců, byl však veden snahou o definitivní uspořádání nároků žalobců s přihlédnutím k tomu, že se jedná o dlouhodobě neuspokojený restituční nárok, když předmětem opakujících se rozhodnutí soudů bylo toliko řešení otázky právního nástupnictví a výše podílů jednotlivých právních nástupců s tím, že okresnímu soudu je známa i „vysoká míra tolerance Ústavního soudu ČR v rámci nápravy minulých majetkových křivd“.

4. Z důvodů, které v napadeném rozsudku podrobně rozvedl, shledal okresní soud žalovanou pasivně věcně legitimovanou ve věci. K samotnému nároku soud prvního stupně zejména zjistil, že rozhodnutím Okresního úřadu v Lounech ze dne 12. 8. 1993, č. 1433/93-R/3664/92 byla schválena dohoda o vydání nemovitostí uzavřená dne 9. 4. 1993 mezi oprávněnými osobami Marií H. a Antonií H. a povinnou společností Hlavchmel Blšany s. r. o. (právní předchůdkyní žalované), podle níž byla oprávněným vydána zemědělská usedlost č. p. v katastrálním území. Původní oprávněné pověřily Jiřího H. k vyřízení restitučních nároků – k uplatnění restitučních náhrad za vydané znehodnocené nemovitosti. Dne 28. 12. 1993 oprávněné osoby a žalovaná uzavřely dohodu o výpočtu a poskytnutí náhrady a učinily nespornou výši nároku, která byla stanovena znaleckým posudkem Jana Bezchleby ze dne 19. 11. 1993 č. 1103/102/93. Ze zápisu o jednání ze dne 12. 9. 1995 vyplynulo, že žalovaná dlužila původním žalobkyním ještě částku 492 505 Kč a byl dohodnut konkrétní způsob jejího zaplacení. V průběhu sporu byla přezkoumávána výše nároku na náhradu za znehodnocené nemovitosti, přičemž ze znaleckého posudku Pavla Semeráta ze dne 15. 7. 1998 č. 480/4750/98 byla zjištěna výše znehodnocení ještě ve větším rozsahu – 742 232,48 Kč. Pokud žalovaná poskytla oprávněným osobám částečné plnění předmětné pohledávky, byla žaloba vzata zpět o částku 300 000 Kč a spor pokračoval o částku 192 505 Kč mající podle názoru okresního soudu oporu v provedeném dokazování, v uvedené dohodě i v ustanovení § 14 odst. 3 zákona o půdě. Okresní soud tedy shledal důvodným také nárok na zaplacení zbývajících celkové částky 96 252,50 Kč (v různých částkách ve vztahu k jednotlivým žalobcům), a to s úrokem z prodlení ve výši 16 % (dvojnásobek diskontní sazby stanovené ČNB k prvnímu dni prodlení) od 1. 4. 1995 (ve vazbě na výzvu k plnění dopisem Dr. Hadravy ze dne 8. 2. 1995). Lhůtu k plnění stanovil zákonnou - třídní. O nákladech řízení rozhodl dle § 142 odst. 1 o. s. ř., právo na jejich náhradu přiznal v řízení zcela úspěšným žalobcům s rozlišením těch, kteří byli zastoupeni obecným zmocněncem, a žalobce, jehož zastupoval advokát. Jednotlivé účelně vynaložené náklady řízení

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlíková

žalobců okresní soud v odůvodnění rozsudku podrobně vypočetl. Neúspěšné žalované uložil dle § 148 odst. 1 o. s. ř. rovněž povinnost k náhradě nákladů, které v řízení nesl stát.

5. Proti celému rozsudku soudu prvního stupně podala žalovaná velmi obsáhlé odvolání. Poukázala na to, že usnesením okresního soudu ze dne 1. 9. 2014 bylo rozhodnuto o vstupu dalšího žalobce do řízení, což bylo odůvodněno tím, že je aktivně legitimován ve vztahu k druhé části pohledávky po Antonii H. ve výši 48 126,25 Kč jako nerozlučný společník s ostatními dědici. Po vrácení věci okresnímu soudu k dalšímu řízení žalobci navrhli změnu žaloby tak, že požadovali zaplacení částky 96 252,50 Kč společně a nerozdílně. Okresní soud usnesením ze dne 30. 3. 2017 tuto změnu žaloby připustil. Následně vyzval všechny žalobce k opravě žalobního návrhu tak, aby každý z žalobců samostatně specifikoval, z jakého dědického titulu a do jaké výše uplatňuje nárok vůči žalované, a to nárok vycházející z nároku uplatněného původní žalobkyní Antonií H. K této výzvě žalobce a) navrhl, aby mu byla přiznána částka 48 126 Kč s příslušenstvím, žalobci b), c), d) a e) pak navrhli, aby žalobkyni b) byla přiznána částka 16 042 Kč s přísl., žalobci c) částka 16 042 Kč s přísl., žalobci d) částka 16 042 Kč s přísl. s tím, že přiznání nároku ve zbytku dědicky nevypořádaného podílu po Antonii H. ve výši 48 126 Kč a určení způsobu jeho zaplacení žalobcům ponechávají na uvážení soudu. Na tomto základě byla dne 18. 5. 2017 opět připuštěna změna žaloby. Pokud okresní soud v napadeném rozsudku odůvodnil jednotlivé částky přiznané žalobcům, uvedl, že sice překročil žalobní návrhy jednotlivých účastníků, ovšem jakékoli právní zdůvodnění přípustnosti tohoto postupu absentuje. Žalovaná s napadeným rozsudkem nesouhlasí. Není jí známo žádné judikurní rozhodnutí, které by soudu ve sporném řízení (s výjimkami, kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky) umožňovalo překročit návrh žalobce a přisoudit žalobci něco jiného nebo více, než čeho se domáhá. To platí i v případech, kdy by se řešila soudem tvrzená náprava majetkových křivd a kdy se okresní soud dovolává tolerance ze strany Ústavního soudu. Zásada vázanosti soudu návrhem je zákonem ukotvená a její nerespektování je hrubým porušením práva na spravedlivý proces, neboť žalovaný účastník musí vědět, o čem se řízení vede, proti čemu se může bránit. Okresní soud sice žalobce poučil a nadvakrát připustil změnu žaloby, ovšem nakonec přisoudil žalobcům nárok jinak, než jak jej sami žalobci vymezili. Žalobci b), c), d) a e) navíc svoji oprávněnost domáhat se nároku co do částky 48 126 Kč v podstatě sami popřeli, uvedli, že rozhodnutí o této částce ponechávají na uvážení soudu, což ve sporném řízení nelze. Pokud žalobci svůj nárok řádně nespecifikovali, měl okresní soud nárok v této části odmítnout. Měly být ostatně odmítnuty všechny návrhy žalobců, protože přes opakované poučení ze strany soudu řádně nezdůvodnili, z jakého hmotněprávního titulu vlastně nároky uplatňují. Okresní soud naopak poskytl ochranu žalobcům, když připustil změnu žaloby a překročil žalobní návrhy. Podle judikatury Ústavního soudu přitom žalobní petit musí být tak přesný, určitý a srozumitelný, aby po jeho převzetí do enunciátu mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí. Návrh žalobců ze dne 18. 4. 2017 těmto požadavkům nepochybně nevyhovuje. Žalovaná dále namítá, že pokud původní žalobkyně požadovaly v žalobním petitu jedno peněžní plnění, aniž by specifikovaly, že každé z nich má náležet jedna jeho polovina, jazykovým výkladem je třeba dospět k závěru, že toto plnění požadovaly společně a nerozdílně a soud by, v případě vyhovění žalobě, nemohl rozhodnout jinak, než že by přiznal celou pohledávku oběma žalobkyním jako solidárním věřitelkám. I z odůvodnění žaloby plyne, že tento nárok původní žalobkyně uplatňovaly společně a nerozdílně, současnému okruhu žalobců proto nemůže svědčit aktivní legitimace. Jestliže původní žalobkyně tvořily nerozlučné společenství, musí jej tvořit i všichni jejich dědici, nikoliv třetí osoby, kterým byla část pohledávky postoupena. Pouze částí dědiců nepřísluší, aby si osvojovali práva k tvrzené pohledávce. Za situace, kdy současní žalobci nejsou jedinými dědici po původních žalobkyních – nerozlučných společnicích, nejsou ani aktivně věcně legitimováni k uplatnění nároku, který je žalován jako plnění společné a nerozdílné. I pokud by žalobou uplatněný nárok byl posouzen jako plnění dělitelné, je nutné zkoumat, zda, kterému ze žalobců a v jaké výši svědčí hmotněprávní titul k vymáhání takového nároku. Jestliže okresní soud zdůvodnil hmotněprávní legitimaci žalobců b), c) a d) k částce

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

(K.ř.č. – rozsudek - 4. strana)

16 042 Kč rozhodnutím o dědictví po zemřelém Ing. Jaroslavu H[redacted], pak se logicky musel zabývat i tím, zda nárok svědčil samotnému Ing. Jaroslavu H[redacted]. V dědictvém řízení po Antonii H[redacted] ovšem nárok nebyl vůbec projednán. Uznal-li okresní soud jakési hmotněprávní nástupnictví žalobců po původní žalobkyni Antonii H[redacted], postupoval v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu (rozsudek sp. zn. 30 Cdo 2801/2006), podle níž platí, že rozhodnutí o tom, zda určitá věc (nebo pohledávka) je předmětem dědictví po zůstaviteli, náleží pouze soudu v řízení o dědictví. V tomto řízení však došlo k tomu, že po Marii H[redacted] dědictví projednáno bylo a celou žalovanou pohledávku zdědil Jiří H[redacted], zatímco v dědictví po Antonii H[redacted] žalovaná pohledávka projednána nebyla a nikdo ji nezdědil. Mezi původní žalobkyní Antonií H[redacted] a současnými žalobci by musela existovat nepřerušená vazba dokládající přechod původní pohledávky až na současné žalobce. Tato vazba ovšem žalobci prokázána nebyla. V dědictvém řízení po Antonii H[redacted] nebyl nárok projednán a nikdo jej nezdědil, tedy ani Ing. Jaroslav H[redacted], od něž soud odvozuje hmotněprávní legitimaci žalobců b), d) a d). Ve vztahu k pohledávce 48 126 Kč nepostačovala pouhá skutečnost, že Ing. Jaroslav H[redacted] byl dědicem, byť ve vztahu k jinému majetku po Antonii H[redacted]. Postrádá pak jakékoli logické vysvětlení, proč byl žalobci a), jakožto druhému dědici po Antonii H[redacted], přiznán nárok společně a nerozdílně s žalobci b), c) a e) a nikoli žalobci a) samostatně. Pokud skutečně na zemřelého Ing. Jaroslava H[redacted] přešla polovina nároku po zemřelé Antonii H[redacted], pak druhá polovina nároku by musela z téhož důvodu přejít výhradně na žalobce a). Uznal-li také soud postoupení pohledávky žalobce Ing. Richard H[redacted] na žalobce Františka U[redacted], tak hmotněprávní titul nemůže svědčit jim oběma. Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1921/99, na které soud poukázal, se sice týká postavení dědiců, ovšem výhradně do doby vypořádání dědictví pravomocným usnesením soudu. Takové vypořádání, tedy rozhodnutí ve věci dědictví po původní žalobkyni Antonii H[redacted], však již proběhlo a jeho výsledkem bylo rozdělení dědictví mezi žalobce a) a později zemřelého Ing. Jaroslava H[redacted]. Jestliže byl žalovaný nárok posouzen jako plnění dělitelné, nemohlo po projednání dědictví po zemřelé Antonii H[redacted] vzniknout hmotněprávní společenství mezi žalobcem a) a Ing. Jaroslavem H[redacted], nebo dokonce později mezi žalobcem a) a dědici po zemřelém Ing. Jaroslavu H[redacted]. Odvozoval-li soud nárok z nerozlučného společenství, pak musel zkoumat, nakolik jsou s tím v souladu úkony účastníků dle § 91 odst. 2 o. s. ř. Každý z žalobců se však domáhal jiného nároku. Žalovaná považuje napadený rozsudek za nezákonný a nepřezkoumatelný, okresní soud se nezabýval ani námitkou promlčení, kterou žalovaná vznesla v důsledku opakovaně připuštěných změn žaloby. Žalobci uplatnili nároky v současné podobě až po uplynutí promlčecí doby, když nárok byl dle jejich tvrzení splatný již v roce 1995, k projednání dědictví po původní žalobkyni Antonii H[redacted] došlo pravomocně v roce 2000 a po zemřelém Ing. Jaroslavu H[redacted] v roce 2008. Žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žaloba se v celém rozsahu „odmítá, event. zamítá“.

6. Žalobce Jiří H[redacted] navrhl, aby byl napadený rozsudek jako věcně správný potvrzen. Rovněž ostatní žalobci navrhl, aby byl napadený rozsudek potvrzen jako správný.
7. Krajský soud jako soud odvolací přezkoumal napadený rozsudek, jakož i řízení jemu předcházející, a odvolání žalované neshledal důvodným.
8. Již v roce 1993 byl, k uspokojení restitučních nároků dle zák. č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále „zákon o půdě“), oprávněným osobám Marii H[redacted] a Antonii H[redacted] vydán objekt bývalého mlýna v [redacted] č. p. [redacted]. Do té doby byla tato nemovitost užívána JZD Blšany a později společností Hlavchmel Blšany s. r. o. Vzhledem k tomu, že jejich hospodařením byla nemovitost značně znehodnocena, jednaly oprávněné s Hlavchmel Blšany s. r. o. o náhradě za znehodnocení nemovitosti. Za pomoci znaleckého posudku Jana Bezchleby, který znehodnocení určil ve výši 562 505,89 Kč, oprávněné se společností Hlavchmel Blšany s. r. o. uzavřely písemnou dohodu, podle níž měla být tato částka vyrovnána nejpozději do 30. 3. 1995. Plněno však bylo pouze ve výši 70 000 Kč.

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

Marie H [redacted] a Antonie H [redacted] proto tuto, tehdy ještě triviální situaci, promítly do žaloby, kterou podaly dne 6. 6. 1995 proti Hlavchmel Blšany s. r. o. s návrhem na zaplacení zbývajících částky 492 505 Kč. Od té doby se soud vypořádával s umnou obranou žalované strany, s námitkami, které zpochybňovaly vše podstatné - od samotné žaloby, přes aktivní a pasivní legitimaci účastníků, až po způsob uplatnění, základ i výši žalovaného nároku. Průběh sporu poznamenala i četná právní a procesní nástupnictví na straně oprávněných osob i nástupnictví na straně povinné.

9. Jestliže původní žalobní návrh podaný Marií H [redacted] a Antonií H [redacted] zněl tak, že žalovaná společnost je povinna zaplatit „žalobkyním 492 505 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení“, odvolací soud přesto vnímal návrh původních žalobkyň jako uplatnění nároku na dílčí plnění – každé z žalobkyň jednou polovinou (viz usnesení odvolacího soudu ze dne 20. 3. 2002, č. j. 12 Co 559/99-145, rozsudek ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010-328) a z důvodů, které v těchto rozhodnutích podrobně rozvedl, vyslovil, že takto je třeba o něm i rozhodnout.
10. K hmotněprávnímu základu předmětných nároků a k jejich výši odvolací soud rovněž zaujal své stanovisko již v rozsudku ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010 – 328, když se ztotožnil se skutkovými zjištěními okresního soudu, jakož i s jeho skutkovými i právními závěry. V tomto odvolacím řízení odvolací soud na tyto závěry v podrobnostech odkazuje, ostatně odvolací námitky žalované proti těmto závěrům přímo nesměřovaly. Je tedy podstatné, že Marii H [redacted] a Antonii H [redacted] byl, k uspokojení jejich restitučních nároků podle zákona o půdě, vydán (každé jednou polovinou) znehodnocený objekt bývalého mlýna v [redacted] č. p. [redacted]. Jiří H [redacted], jako zástupce těchto oprávněných osob, uplatnil u právní předchůdkyně žalované při osobním jednání (ústně) nárok na náhradu za znehodnocení zemědělské usedlosti, a to ve lhůtě stanovené v § 13 odst. 3 zákona o půdě. Mezi oprávněnými osobami a povinnou osobou byla dne 28. 12. 1993 uzavřena dohoda o výši a způsobu náhrady ve smyslu § 16 odst. 4, 5 zákona o půdě, a to tak, že jde o náhradu finanční (viz také usnesení odvolacího soudu v této věci ze dne 20. 3. 2002, č. j. 12 Co 559/99-145). Předmětné nároky mají nepochybně oporu v zákonu o půdě, jejich výše byla stanovena na základě znaleckého posudku a mezi oprávněnými osobami a osobou povinnou byla takto dohodnuta. Náhrada v původní celkové výši 562 505,89 Kč byla povinnou dobrovolně uspokojena v částce 70 000 Kč, další plnění v celkové částce 300 000 Kč poskytla žalovaná v průběhu soudního řízení. Předmětem sporu zůstala částka 192 505 Kč. Okresní soud správně shledal také pasivní věcnou legitimaci žalované Zemědělské společnosti Blšany, s. r. o. k uplatněným nárokům. Dohoda o náhradě za znehodnocenou nemovitost byla uzavřena oprávněnými s Hlavchmel Blšany, s. r. o. Podstatná je v této souvislosti dohoda o nástupnictví po původním Zemědělském družstvu Blšany, které zaniklo ke dni 31. 12. 1991 rozdělením na šest nástupnických organizací. ZD Blšany, které se později transformovalo na Hlavchmel Blšany, s. r. o. a od 27. 8. 1997 nese obchodní jméno Zemědělská společnost Blšany s. r. o., převzalo veškerá práva a povinnosti vyplývající z uplatněných pohledávek a závazků po dni vzniku nových družstev, a to i z neukončených a nově zahajovaných soudních sporů. Ani k těmto skutečnostem již žalovaná v odvolání ničeho nenamítala.
11. Jak bylo uvedeno výše, po dalším plnění ze strany žalované (ve výši 300 000 Kč) zůstala předmětem sporu částka 192 505 Kč zahrnující nárok 96 252,50 Kč původní žalobkyně Marie H [redacted] a nárok 96 252,50 Kč původní žalobkyně Antonie H [redacted]. O nároku 96 252,50 Kč Marie H [redacted], jejímž jediným právním nástupcem se stal na základě výsledků dědického řízení Jiří H [redacted], bylo již rozhodnuto rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 19. 2. 2010, č. j. 5 C 650/95 – 283, a to tak, že žalované byla uložena povinnost zaplatit Jiřímu H [redacted] 96 252,50 Kč s 16 % úrokem od 1. 4. 1995 do zaplacení. V tomto rozsahu bylo rozhodnutí okresního soudu odvolacím soudem potvrzeno a nabylo právní moci (rozsudek ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010-328). Předmětem dalšího sporu, a i tohoto odvolacího řízení, zůstala tedy pouze částka 96 252,50 Kč (s příslušenstvím ve formě úroku z prodlení) jako nárok odvozený od nároku původní žalobkyně Antonie H [redacted]. Nutno zdůraznit, že obrana

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

(K.ř.č. – rozsudek - 6. strana)

žalované se již nesoustředila na základ a výši tohoto nároku, ale její námitky směřovaly k otázkám „rozdělení“ této částky mezi jednotlivé žalobce, tedy k tomu, zda, z jakého právního titulu a v jaké výši má každý z žalobců nárok na plnění odvozované od původního nároku Antonie H[REDACTED]. Soud neměl jednoznačný podklad pro posouzení právního nástupnictví po zemřelé Antonii H[REDACTED] a následně po zemřelém Ing. Jaroslavu H[REDACTED], pokud dědická řízení neproběhla (ve vztahu k projednání předmětné pohledávky) ideálně, zároveň však dědická rozhodnutí nemohl pominout. Odvolací soud se otázkami právního nástupnictví podrobně zabýval ve svém zrušujícím rozhodnutí ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010-328, přičemž byl veden snahou, aby restituční pohledávka původní oprávněné Antonie H[REDACTED] v nastalé (poněkud nepřehledné) situaci v právním nástupnictví, neutrpěla na své vymahatelnosti, tím spíše, že mezi v úvahu připadajícími právními nástupci po zemřelých nebyly o této pohledávce neshody. Vždy preferovali zejména to, aby pohledávka skutečně zaplacená byla. Odvolací soud v uvedeném rozsudku vyslovil názor (na jeho podrobné zdůvodnění nyní odkazuje), koho a v jakém rozsahu je třeba v daném případě považovat za dědice a právního nástupce po zemřelé Antonii H[REDACTED] a následně i po zemřelém Ing. Jaroslavu H[REDACTED]. Okresní soud postupoval správně, jestliže tento názor odvolacího soudu respektoval a v souladu s tímto názorem v napadeném rozsudku rozhodl o výši oprávněného nároku každého z žalobců. V této souvislosti je třeba uvést, že otázka právního nástupnictví se v řízení pro všechny žalobce stala nepochybně složitou a pokud ve snaze dostat svému postavení žalobců činili úkony ke změně žalobního návrhu, okresní soud nepostupoval správně, když tyto „změny návrhu“ bez dalšího připouštěl. Tato pochybení však neměla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé.

12. Odvolací soud v žádném případě nezpochybuje zásadu vázanosti soudu žalobním návrhem. Okresní soud vycházel z původního žalobního návrhu Antonie H[REDACTED] a Marie H[REDACTED], modifikovaného částečným zpětvzetím žaloby. Jestliže žalobci po celou dobu řízení neupravili žalobní petit tak, aby zcela jasně vyjadřoval, že se jedná o dva relativně samostatné návrhy, tento nedostatek byl výkladem a zavazujícím stanoviskem odvolacího soudu zhojen. Pokud pak v průběhu řízení zemřela žalobkyně Antonie H[REDACTED] a následně i jeden z jejích dědiců Ing. Jaroslav H[REDACTED], nastala procesní situace předvídaná ustanovením § 107 odst. 1, 2, 4 o. s. ř. Zemřela-li (ztratila způsobilost být účastníkem řízení) fyzická osoba, přičemž povaha věci umožňovala pokračovat v řízení, jsou procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, její dědici, popřípadě ti z nich, kteří podle výsledku dědického řízení převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde. Bylo tedy na okresním soudu, aby bez návrhu a z úřední povinnosti zjistil, kdo je procesním nástupcem zemřelého účastníka. Soud zde není vázán žádnými návrhy účastníků o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, který ztratil procesní způsobilost, ani navrhovanými prostředky ke zjištění tohoto procesního nástupce. Okresní soud v řízení pokračoval s právními nástupci žalobkyně Antonie H[REDACTED] a Ing. Jana H[REDACTED], jak je sám zjistil a také dle pokynů odvolacího soudu danými a odůvodněnými rozsudkem odvolacího soudu ze dne 18. 4. 2012, č. j. 12 Co 394/2010-328. Namítá-li žalovaná v odvolání opětovně nedostatky v nástupnictví ve vztahu k předmětnému nároku, odvolací soud na toto své rozhodnutí odkazuje. Okresní soud měl z úřední povinnosti jednat s účastníky, které považoval za právní nástupce po zemřelých, s jasnou představou, jaká část předmětného nároku dle dědické posloupnosti na každého z žalobců připadá. Právní a procesní nástupci po zemřelých tak v zásadě nemuseli být vedeni ke změnám či úpravě žalobních návrhů, a pokud tak přesto učinili, přičemž zjevně zcela neporozuměli značně nepřehledné situaci v nástupnictví, měli být okresním soudem přiměřeně poučeni a usměrněni. Jak již bylo uvedeno, okresní soud v daném případě nesprávně, bez dalšího, připustil v závěrečných stadiích řízení „změny žaloby“, to však nemělo na správnost rozhodnutí ve věci samé vliv, jestliže nakonec rozhodl v souladu s původním žalobním návrhem a v souladu s nástupnictvím stanoveným soudem z úřední povinnosti. Nedůvodné jsou proto námitky žalované, která poukazovala na nejasnosti o předmětu sporu v souvislosti se změnami žaloby, na nejasnosti v okruhu právních a procesních nástupců na straně žalujících. Nedůvodná je rovněž námitka promlčení. Nedošlo-li ke změně žaloby, k uplatnění nového nároku, nebylo možné

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

zvažovat ani běh promlčecí doby ve vztahu k žádnému „novému“ nároku. Okresním soudem bylo rozhodnuto o nároku, který byl žalobou uplatněn již dne 6. 6. 1995.

13. Z vyložených důvodů odvolací soud napadený rozsudek v celém rozsahu potvrdil dle § 219 o. s. ř. jako věcně správný, včetně všech výroků o nákladech řízení. Právo na náhradu těchto nákladů přiznal žalobcům, kteří byli ve sporu částečně úspěšní a ve zbývajícím rozsahu procesně nezavinili zastavení řízení. Také výše náhrady nákladů řízení, tak jak byla okresním soudem určena, se jeví zcela přiměřená průběhu sporu i jednotlivým úkonům žalobců, resp. jejich zástupců.
14. Odvolání žalované nebylo úspěšné, právo na náhradu nákladů odvolacího řízení by proto měli zcela úspěšní žalobci (§ 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř.). Těm však žádné účelně vynaložené náklady odvolacího řízení, které by požadovali zaplatit, nevznikly. Této procesní situaci odpovídá výrok, že všichni žalobci a žalovaná nemají vzájemně právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o. s. ř. u okresního soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Přípustnost dovolání (§ 237 až § 238a o. s. ř.) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Ústí nad Labem 5. prosince 2018

Mgr. Jiří Vild v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Havlínová

(K.ř.č. – rozsudek - 8. strana)

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 11.02.2019. Připojení doložky provedla Petra Kryndlerová dne 15.02.2019.